

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Riigikogu majanduskomisjonile

Teie:

Meie: 5.11.2021 nr 1-5/21/5218

Energiamajanduse korralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõust (382 SE)

Täname võimaluse eest kaasa mõelda Riigikogus menetluses oleva seaduseelnõu 382 SE täiendamisel. Täname ka tagasiside eest varasematele ettepanekutele (22.10.2021 e-kiri). Täpsustame siinkohal, et eelnõu esimese lugemise eel Riigikogu majanduskomisjonile ning fraktsioonidele saadetud [analüüsi](#) tellijaks ja seega ka eelnõu täiendamise osas ettepanekute tegijaks oli Eesti Keskkonnaühenduste Koda (EKO), analüüsi koostas Keskkonnaõiguse Keskus (KÕK).

Rõhutame, et säästlikkuse kriteeriumite seadmine biomassi põletamisele ei tohi saada õigustuseks puidu raiskavale põletamisele. Tugineme paljude keskkonnaühenduste jagatud [seisukohale](#), millega on liitunud ka EKO liige Eestimaa Looduse Fond ning mille kohaselt ei peaks metsast pärit puidu põletamisel saadud energiat lugema taastuenergia allikate hulka.

Järgnevalt esitame oma kommentaarid taastuenergia direktiivi ülevõtmise ning eelnõu senise täiendamise osas, samuti ettepanekud eelnõu täiendamiseks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) muudatusettepanekud kujutavad endast eelnõu olulist täendamist, mistõttu esitame MKM ettepanekutele ka uued omapoolsed seisukohad.

Täiendatud eelnõus on eraldi reguleeritud metsa biomassi lugemine säästliku biomassi hulka. Seda teemat käsitlevad muudatusettepanekutes EnKS § 32.3 lg 1 punktid 4-6.

1) MKM muudatusettepanekute kohaselt peab metsa biomassist toodetud biokütusest, vedelast biokütusest ja biomasskütusest toodetud energia vastama „*metsaseaduse 4. peatükis metsa majandamise kohta sätestatud nõuetele*“.

2) Samuti on muudatusettepanekutes lisatud sättele kaks punkti (§ 32³ lg 1 p-d 5 ja 6), mille kohaselt metsa biomassist toodetud kütusest toodetud energia peab vastama kaitstavate loodusobjektide kohta sätestatud nõuetele ning AÕKS § 120 lg 1 alusel kehtestatud määruses sätestatud kriteeriumitele.

EnKS § 32³ lg 1 p 4 ja 5 on ilmselt mõeldud üle võtma EL taastuenergia direktiivi 2018/2012 (edaspidi TE direktiiv) art 29 lõiget 6, mis sätestab kriteeriumid metsa biomassi säästlikuks lugemisele. Metsa päritoluriigis peavad olema paigas õigusaktid, mis tagavad:

- i. raietööde õiguspärasuse;
- ii. raiutud aladel metsa uuendamise;
- iii. et alad, mis on määratud rahvusvahelise või siseriikliku õiguse või pädeva asutuse poolt looduskaitse alla, sh märgalad ning turbaalad, on kaitstud;

- iv. et raiet teostatakse, arvestades mulla omaduste ning elurikkuse säilitamist, eesmärgiga minimeerida negatiivseid mõjusid, ning
- v. et raiega säilitatakse või parandatakse metsa pikaajalist tootmisvõimekust.

Leiame, et EnKS § 32³ lg 1 punktid 4 ja 5 neile direktiivis sätestatud tingimustele ei vasta.

EnKS § 32.3 lg 1 punktis 4 on antud üksnes üldine viide MS 4. peatükile, mis peaks tagama direktiivis loetletud tingimuste täitmise. On ilmne, et eelnõu koostajate hinnangul piisab asjaolust, et raie on teostatud vastavalt MS regulatsioonile, et lugeda metsast pärinev biomass säästlikuks. Selle lähenemisega me ei nõustu.

Leiame, et Eesti kehtivad õigusnormid ei taga metsa ja elurikkuse kaitset, sh ei ole need taganud TE direktiivi art 29 lõike 6 kriteeriumide täitmist:

1. On teada, et õiguslikust regulatsioonist hoolimata on Natura metsaelupaigatüüpide seisund Eestis halb. Eestis on aastatel 2001-2019 rahvusvahelise tähtsusega kaitsealustelt Natura aladelt kadunud üle 14 000 hektari metsakatet, kusjuures 80 protsenti sellest raiuti aastatel 2015-2019, mil hakati lubama lageraieid erinevates loodusparkides, sh Natura aladel asuvates metsades.¹ Keskkonnaagentuuri 2019. a ülevaates on välja toodud, et metsakadude satelliitseire põhjal jõuti tulemuseni, mille kohaselt kaitstavatel aladel on viimase 6 aasta jooksul hävinud 1034 ha teadaolevaid elupaiku.² Keskkonnaagentuuri ülevaate kohaselt on üheteistkümnest Natura metsaelupaigast 10 halvas või ebapiisavas seisundis.
2. Ka Eestimaa Looduse Fondi ning Estwatchi 2021. a raporti kohaselt on raiesurve kaitsealustele metsaelupaikadele ulatuslik ning alates 2015. aastast hüppeliselt kasvanud. Perioodil 2008-2018 oli selliste metsaelupaikade kadu 1663 hektarit ja uuendusraie- ja raadamisteatise väljastati 5575 hektarile. Üle poole vaadeldud perioodi metsakaost toimus aastatel 2015-2018, samadel aastatel väljastati ligi 80% kõigist teatistest. Kuna Natura 2000 võrgustikku kuuluvast metsamaast 49%-l on metsaelupaikade inventuur läbi viimata, on metsakao arvutused tõenäoliselt alahinnatud ning ilmselt on metsaelupaikasid hävinud märksa rohkem.³

---

¹ Hidden inside a wood pellet. Eestimaa Looduse Fond. 2020

https://media.voog.com/0000/0037/1265/files/Biomass_report_ENG%20_2020.pdf

² Ülevaade loodusdirektiivi metsaelupaikade seisundist (2013-2018) elupaigainventuuride ja seireandmete põhjal. Keskkonnaagentuur, 2019. Võrgus:

<https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/ulevaade-metsaelupaikade-seisunidst-2019.pdf>

³ Kui hästi on hoitud kaitsealused suure loodusväärtusega metsad? Muutused Natura 2000 võrgustikku kuuluvate kaitsealuste metsaelupaikade raietegevuses ja raiepiirangutes.

Eestimaa Looduse Fond ja Estwatch 2021; lk 4-5. Võrgus:

<https://media.voog.com/0000/0037/1265/files/Natura-raied-2021.pdf>

⁴ <https://keskkonnaagentuur.ee/elme#kossteemide-seisun>

⁵ Helm jt. 2020 (täiend. 2021). Metsa-, soo-, niidu- ja põllumajanduslike ökosüsteemide seisundi ning ökosüsteemiteenuste baastasemete üleriigilise hindamise ja kaardistamise lõpparuanne. ELME projekt. Tellija: Keskkonnaagentuur (riigihange nr 198846).

⁶ Kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuuriaruanne:

https://old.envir.ee/sites/default/files/Kliima/nir_est_1990-2019_15.03.2021.pdf

3. Aastatel 1983-2018 kogutud haudelinnustiku punktloenduse andmete alusel väheneb tavalisemate metsaliikide arvukus 43-59 tuhande paari võrra aastas. Vaatamata rakendatud kaitsemeetmetele on mitme vanametsaliigi seisund halb.
4. Eesti suhtes on algatatud Euroopa Komisjoni rikkumismenetlus seoses asjaoluga, et Natura aladel või neid mõjutada võivate raiete keskkonnamõju ei hinnata.
5. Samuti ei ole tagatud turvasmuldade kaitse: Keskkonnaagentuuri koordineeritud ELME projekti raames läbi viidud ökosüsteemi teenuste hindamise⁴ tulemusena selgus, et õhukestel turvasmuldadel toimunud ökosüsteemid on suurel määral pöördumatult kahjustatud. Oluliseks teguriks on sealjuures metsanduslik kuivendamine⁵. Raided kuivendatud aladel süvendavad omakorda kahjustavat mõju. Turvasmuldade hävimisest tulenev kasvuhooonegaaside heide on samas suurusjärgus transpordisektori heitega, so 2 miljonit tonni aastas⁶.

Tehnilise märkusena toome välja, et MS 4. peatükk sisaldab nii metsa kasvatamise kui uuendamise seotud sätteid, ent ka metsa kasutamist ning metsakaitset, samuti riigimetsa majandamise aluseks olevaid sätteid jpm. Võib arvata, et sellistel sätetel nagu MS § 43 lg 3, mis reguleerib metsa majandamise tingimusi harjutusväljal ja lasketiirus, või MS § 47, mis paneb paika RMK tegevuse õiguslikud alused (põhimäärus, juhtorganid jne) ei ole biomassi säästlikkuse kriteeriumidega erilist seost. Selgust ei ole aga selles, millised MS sätted tagavad eelnõu koostajate hinnangul näiteks mulla omaduste ja elurikkuse säilitamise või metsa pikaajalise tootmisvõimakuse säilitamise või parandamise.

Lisaks juhime tähelepanu, et muudatusettepanekute tulemusena jääb eelnõus täielikult üle võtmata TE direktiivi art 29 lg 7, mis sätestab LULUCF kriteeriumid.

Leiame, et pakutud EnKS muudatused ei vasta biomassi säästlikkuse kriteeriumide seadmise eesmärgile, milleks laiemas plaanis on fossiilkütuste kasutamise lõpetamine ning seeläbi kliimamuutuse leevendamine. Kandvaks ideeks kriteeriumide kehtestamisel peaks olema see, et biomassi kasutamine ei kahjustaks metsi ega elurikkust, vastasel korral ei aita biomassi kasutamine kliimakriisi lahendamisele kuidagi kaasa.

Oleme seisukohal, et biomassi säästlikkuse kriteeriumide kehtestamisel tuleks EL direktiivi sõna-sõnalise tehnilise ülevõtmise asemel panna paika sellised biomassi säästlikkuse kriteeriumid, mis just Eesti tingimusi arvestades tagavad metsa ja elurikkuse kaitse. **Seetõttu teeme ettepaneku välistada säästliku biomassi hulgast metsa biomass, mis on raiatud suure elurikkusega aladelt ja turbaaladelt.**

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Laura Uibopuu
Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator